

Handläggare
Cecilia Werge
Telefon: 0850810021

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2022-11-24

Remiss av Handlingsplan stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer

Yttrande över remiss KS 2022/808

Förvaltningens förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som sitt yttrande till kommunstyrelsen

Sammanfattning

Utifrån ett uppdrag i budget för 2021 har äldreförvaltningen i samverkan med idrottsförvaltningen tagit fram "Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer".

Handlingsplanen utgår från områden som identifierats som särskilt viktiga i sammanhanget och för varje område beskrivs målsättningar och åtgärder i form av aktiviteter som ska genomföras. Handlingsplanen ska följas upp av äldreförvaltningen, idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Förvaltningen välkomnar handlingsplanen och tycker att det är positivt att det förebyggande arbetet ges betydelse och att samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar lyfts fram och beskrivs. Förvaltningen lämnar därutöver synpunkter och förslag som berör målgruppens delaktighet, koppling till handlingsplanen för äldrevänlig stad och stadens kvalitetsprogram, målgrupps- och behovsbeskrivningar samt önskemål om referenslista med kunskaps- och forskningskällor.

Eftersom även kulturaktiviteter kan främja hälsa, meningsfullhet och upplevelse av livskvalitet anser förvaltningen att kulturförvaltningen bör ges en tydligare roll i handlingsplanen.

Bakgrund

Östermalms stadsdelsnämnd har fått ”Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer” på remiss för yttrande till kommunstyrelsen senast 14 december.

Remissinstanser är:

- Stadsledningskontoret
- Idrottsnämnden
- Kulturnämnden
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
- Skärholmens stadsdelsnämnd
- Östermalms stadsdelsnämnd

Ärendet

I budget 2021 fick äldrenämnden ett uppdrag att i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet. Äldreförvaltningen har därför, i samverkan med idrottsförvaltningen, arbetat fram ”Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer”.

I handlingsplanen beskrivs definitionen av den stadsgemensamma basnivån vara att ta fram minsta gemensamma nämnare för äldreomsorgens förebyggande verksamheter och idrottsförvaltningens seniorverksamhet.

Handlingsplanen är disponerad utifrån områden som identifierats som särskilt viktiga för att främja god hälsa för äldre.

Områdena är:

- samverkan
- delaktighet och inflytande
- mat och måltider
- fysisk aktivitet
- social gemenskap och social inkludering
- uppsökande arbete
- kommunikation och information

För varje område beskrivs målsättningar och åtgärder i form av aktiviteter som ska genomföras. Handlingsplanen ska följas upp av äldreförvaltningen, idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningar i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har tagit del av ärendet vid sitt sammanträde 10 oktober. Pensionärsrådet framförde synpunkt att det är viktigt att verkligen nå ut med information om vad som erbjuds, det gäller att synas och höras och att ha ett budskap som tilltalar. Vidare att stadsdelsförvaltningens samarbete och samråd med pensionärsorganisationerna kan bli tydligare samt att privata utförare inte syns i ärendet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar handlingsplanen och tycker att det är positivt att det förebyggande arbetet ges betydelse och att samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar lyfts fram och beskrivs. Hälsofrämjande och förebyggande insatser kan leda till ökad social inkludering, delaktighet, meningsfullhet samt upplevelse av livskvalitet. I förlängningen kan det också innebära minskat eller uppskjutet behov av mer omfattande insatser från äldreomsorgen.

Förvaltningen delar handlingsplanens beskrivning av att äldre är en grupp med skilda behov och förutsättningar och att det finns behov av samverkan mellan förvaltningar för att kunna erbjuda ett brett och varierat utbud av förebyggande och hälsofrämjande insatser. Eftersom även kulturaktiviteter kan främja hälsa, meningsfullhet och upplevelse av livskvalitet anser förvaltningen att kulturförvaltningen bör ges en tydligare roll i handlingsplanen.

Vikten av målgruppsdialog och att ha stockholmarnas upplevelse i fokus för att främja en behovsdriven förbättring och förändring som utgår från dem som verksamheten är till för beskrivs både i stadens Handlingsplan för en äldrevänlig stad¹ och i stadens kvalitetsprogram².

Östermalms stadsdelsförvaltning har under två år bedrivit ett projekt kring Äldrevänlig stad. Bland annat har förvaltningen samarbetat med Open Lab³ kring utmaningen att bryta utanförskap och

¹ Handlingsplan för en äldrevänlig stad, beslutad av kommunfullmäktige 2021-05-03

² Kvalitetsprogram för Stockholms stad, beslutad av kommunfullmäktige 2022-02-21

³ OpenLab är ett centrum där studenter, lärare och forskare från Karolinska Institutet, KTH, Stockholms universitet och Södertörns högskola arbetar med utmaningar som Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Länsstyrelsen i Stockholms län står inför.

<https://www.kth.se/samverkan/partnerskap/samverkansprojekt/open/open-lab-1.523140>

ensamhet bland äldre. I det arbetet undersökte mastersstudenter önskemål och behov hos besökare på äldreomsorgens öppna mötesplatser genom intervjuer och enkätundersökningar. Förvaltningen har under projekttiden sett stora vinster med den här typen av arbetssätt där målgruppens kunskaper och erfarenheter får vägleda verksamhetsutveckling.

Förvaltningen önskar utifrån den erfarenheten, och för att tydliggöra kopplingen till stadens arbete för en äldrevänlig stad och till stadens kvalitetsprogram, att handlingsplanen kompletteras med beskrivning av hur målgruppens behov och önskemål inhämtats och beaktats. Av samma anledning föreslår förvaltningen även att planens syfte tydligare beskrivs utifrån de äldre stockholmarnas perspektiv.

De äldre stockholmarnas perspektiv har också relevans för hur målgrupper och deras behov beskrivs. Förvaltningens bedömning är att planens målgruppsbeskrivningar och den framtagna behovstrappan i alltför hög grad utgår från fysisk funktionsförmåga och därför riskerar att ge en förenklad bild. Psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet, missbruk, relationsvåld samt suicid hör till exempel inte nödvändigtvis ihop med fysisk funktionsförmåga. Handlingsplanens beskrivning av ”pigga äldre” som en grupp som inte har behov av äldreomsorgens förebyggande verksamheter är därför, enligt förvaltningens bedömning, missvisande.

Äldreomsorgens förebyggande arbete är idag inte lagstadgat men ges allt större tyngd och det är viktigt att det bedrivs evidensbaserat i den mån det går. Förvaltningen tycker därför att det vore hjälpsamt för dem som ska arbeta utifrån handlingsplanen att den kompletteras med en referenslista och tydligare hänvisningar till kunskaps- och forskningskällor.

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör
Östermalms
stadsdelsförvaltning

Marianne Wikander
Avdelningschef
Östermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Handlingsplan för en stadsgemensam basnivå för det hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbetet riktat till seniorer

2. Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande ALD 2022/146, daterat 2022-05-18
3. Utdrag ur äldrenämndens protokoll 2022-06-14

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2022-11-07
Marianne Wikander, Avdelningschef	2022-11-04